

Õnn võib kalliks olla

■ Jaanuaritorm näitas järjekordselt, kui tundlik on ühiskond ilma suhtes.

Iga aasta 23. märtsil tähistatakse ilmategijate seltskonnas ülemaailmset meteoroloogia-päeva.

Alati antakse ette ka vastav teema, seekord "Ilm, kliima, vesi ja säästev areng". See pidi näitama "meteoroloogia, hüdroloogia ja teiste geofüüsikaliste teaduste panust riikide sotsiaal-majanduslikku arengusse, keskkonnakaitsele ning vaesuse leevendamisse".

Nii kuulas ka Tallinnas tol päeval saalitäis klimatolooge, sünoptikuid, mere- ja tavalisi füüsikuid ning muid ilmahuvilisi konverentsiettekandeid loodusõnnetustest ning Eestist päästvatest arengutest.

Kuigi viimasest ilmatatust-roofist – Lääne-Eestit tabanud suurtormist ja uputusest – on möödas juba üle kahe kuu, ei saa me temast üle ega ümber.

Kõik hindavad maal ja ilmas juhtuvat ikka oma mätta otsast – nii nagu ka ameeriklased siiani analüüsivad mullu möllanud sügisorkaanide aegu juhtunut ning tehtut.

Uskumise asi

Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi peadirektor Jaan Saar rõhutas avaettekandes, et jaanuaritorm näitas järjekordselt, kui tundlik on ühiskond ilma suhtes. Üheksa kümnendikku kõigist loodusõnnetustest maakeral on ju ilmast tingitud, siinkandis pea kõik.

Tervituse konverentsile tõi minister Villu Reiljan. Tema kõne juhtmotiiviks oli: õnn

demokraatlikus riigis (isegi sellises "õhukeses riigis" nagu meil) võib kalliks minna, kui ei tegutseta vajalikul määral.

Jaanuaris saadud vägev looduse signaal peab ärgitama kõiki oma võimalusi hindama. Sünoptikutele ei saa midagi ette heita – nad tegid, mis oli nende võimuses.

"Kes tahtsid uskuda, need said teada. Kõigil puudus vaid usk," lõpetas minister oma etteaste piibellikult.

Vahekommentaar. Uskmatutes riikides (näiteks Kuubal) toimub elanikkonna evakueerimine orkaani saabumisel sunniviisiliselt, soovid sa oma varanatuks otsas hukkuda või mitte.

USAs on inimeste veenmine juba raskem, eriti siis, kui eelmine torm osutus kardetust nõrgemaks.

Tore on igal juhul, kui ka kõrgemal pool mõistetakse ilmateenistuse tähtsust. Mee-natagem, et veel kümmekond aastat tagasi arvas üks rahandusministeeriumi tegelane: milleks ilmaennustusele raha kulutada, kui ilm saabub ikka, ennusta seda või mitte!

Lääne maavanem Sulev Vare kirjeldas värvikalt, kuidas reageerisid haapsallased hoiatus-tele: "Ärge ajage mulli!" Osa elanikke keeldus evakueerumast.

Saadud ilmatelegrammid olid ametnikele raskestimõistetavad, veetaseme mõõtmiseks puudub linnal siiani moodsulatt.

Et uudishimulikku tuli kokku mujaltki Eestist, oli vaja

ka nende autode päästmisega tegelda.

Merike Merilain tutvustas lähemalt, millised probleemid seisid jaanuaris sünoptikute ees kahe suurtormi kulgemise prognoosimisel.

Oleks see teine, Gero-nimeline (too, mille tulekul anti evakueerimissoovitus) vaid veidi lõuna poolt oma teed rajanud, oleksime saanud kaela Erwinist (Gudrunist) palju hullemat katsumust!

Taani väinades oli tuule kiirus ületanud 50 m/s, Rootsis lendasid juba katused, murdu-sid metsad. Seekord ilmataat halastas Eestile, kergelt sai rapsida vaid Hiiumaa.

Äärmusi rohkem

Tiina Tammetsi ettekanne käsitles probleemi, mis huvitab just põllumehi – kas uputuste ja põudade sagedus on meie maal tõusnud.

Ehk kirjutab ta sellest edaspidi Maaleheski, ette vaid nii palju: on küll sagenenud äärmuslikud ilmanähtused. Kas need on aga üldiste kliimamuutustega seotud, see vajab veel uurimist.

Lõpukommentaariks. Hiinas kulutatakse igal aastal 3–6% sise-majanduse kogutoodangust looduskatastroofide tagajärgede likvideerimisele. Arenenum Jaapan eraldab 5% loodusõnnetuste ennetamisele.

Seega – me ei saa oodata looduselt armuande, meie kohus on temaga kohastuda.